

Madende Can Alan "Dayıbaşı" Sistemi Yaygınlaştırılıyor... SOMA'NIN YILDÖNÜMÜNDE CAN GÜVENLİĞİ UYARISI

Şubemiz Yönetim Kurulu, 12 Mayıs 2016 tarihinde Soma katliamının 2. yıl dönümünde yazılı bir basın açıklaması gerçekleştirdi.

Soma'da yaşananların duyulmasının hemen ardından bölgeye ulaşarak yerinde inceleme ve gözlem yapan EMO heyetinin temel uyarılarının yeniden dillendirme ihtiyacı duyulduğuna vurgu yapılan açıklamada, "Kazanın hemen ardından döneminin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın ağzından 'trafo patlaması' bahanesiyle izah edilmeye çalışılan facianın en temel nedeni, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yok sayılarak, işçilerin aşırı üretime zorlanmasıdır" denildi.

Üretimin hiç bir şart altında ara verilmeden sürdürüldüğü bir yönetim anlayışının temel sorun olduğuna vurgu yapılan açıklamada şöyle denildi:

"Elbette faciaya yol açan süreçte birçok teknik detay olmakla birlikte, özetle günümüzde artık çok yaygın olarak kullanılan uyarı ve izleme sistemlerinden yoksun, üretimin hiç bir şart altında ara verilmeden sürdürüldüğü bir yönetim anlayışı temel sorumludur. Gelişmiş ülkelerde yaygın olarak kullanılan üretim otomasyonu ve uyarıcı sistemlerinin olmadığı, iptidai bir üretim modeli ile madenlerin işletilmeye devam edilmesi benzer katliamların yaşanmasını kaçınılmaz hale getirmektedir.

Katliamın yaşandığı maden rö-dovans sistemiyle işletilmektedir. Sahasının işletmesini özel sektöre vererek, madendeki üretimin belirli bir fiyat üzerinden kamu tarafından satın alınmasına dayalı bu sistemin temel amacı emek maliyetini düşürmektir.

Özel sektörün kamunun taşeronu gibi çalıştığı sistemde, bir de "dayı başı" olarak bilinen alt taşeronlar da yer almaktadır. Dayıbaşlarının "ne kadar üretim o kadar kar" anlayışı ile işlettiği, bu denetimsiz sistemin facialar üretmesi şaşırtıcı olmamıştır.

İşçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin "maliyet" unsuru olarak görüldüğü bu sistemde, vakit kaybına yol açmamak için vardiya değişimleri bile madenin derinliklerinde gerçekleştirilmektedir. En düşük üretim fiyatı verebileceği sahanın teslim edildiği ve yeterli denetimin yapılmadığı bu modelin yol açtığı facianın sorumlusu elbette neoliberal politikaların en sert uygulayıcısı olan AKP iktidarlarıdır.

Emekçilerin "dayıbaşlarının" elinde neredeyse Ortaçağ koşullarında çalıştırıldığı, bu yapının değişmesi için kaza günü yaptığımız çağrı bugün de aciliyetini korumaktadır. Kar hırsının emeğin ücretini her gün düşürerek perçinlendiği bu çalışma düzeni ülkemizi bir işçi mezarlığına dönüştürmektedir."

Kamuoyunda "kiralık işçilik" olarak bilinen uygulamanın TBMM'den geçirildiğinin hatırlatıldığı açıklamada, şöyle denildi:

"TBMM'de AKP çoğunluğuna dayanarak yasalaştırılan kanun değişikliğiyle yaşama geçirilmek istenilen ve kamuoyunda 'kiralık işçilik' olarak bilinen uygulama, istihdamı esnekleştirerek, iş güvencesini ortadan kaldırmaktadır. 'Mavi yakalı' olarak bilinen işçilerin büyük ölçüde taşeron sistemi ile çalıştırıldıkları göz önüne alınırsa, Cumhurbaşkanı'nın onayına sunulan uygulamayla ağırlık olarak aralarında mühendislerin de bulunduğu 'beyaz

yakalı' olarak tabir edilen çalışanların özel istihdam büroları aracılığıyla çalıştırılmasının hedeflendiği söylenebilir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği için işi öğrenme, işyerindeki üretim araçlarını, çalışma arkadaşlarını tanıma kadar bilgi ve deneyimlerini iş arkadaşına aktarma da önemlidir. Mühendislerin 'işçi simsarlarının' eline düşürüldüğü, bir işyerinden diğerine sürüklendiği bir çalışma düzeni içinde işyeri bazında planlanması gereken işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin koordinasyon yok olur. Önümüzdeki yıllarda tehlikeli sınıfına girmeyen işyerlerinde bile yaşanacak iş cinayetleriyle yüzleşme zorunda kalabiliriz."

Emeğin maliyetini düşürme ganesiyle gündeme getirilen bu tip düzenlemelerin yalnızca ekonomik yansımaları söz konusu olmadığına vurgulandığı açıklamaya, "Yoksulluğu artırmanın yanında içinden çıkılmaz derin toplumsal sorunlara hatta can güvenliği problemlerine bile neden olmaktadır. Değişiklik Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girse dahi başta emek ve demokrasi güçleri olmak üzere tüm yurttaşları, emeğin kiralınmasına karşı mücadeleyi sürdürmeye çağırıyoruz" ifadesiyle son verildi.